

DREPTUL

LEGIslaTİune DOCTRINA JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,

N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

C. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

C. Hamangiu. — *Dreptul civil comparat.*

Jurisprudența Română. — *Înalta Curte de Casație și Justiție secția III.* — Gaj. — Ordonanță prezidențială. — Excutare prin sindicul Bursei. (Cleopatra G-ral Cocea cu Banca Românească a Orientului).

Curtea de Apel din București, Secția III. — Succesiune. — Raporturi. — Imobil înstrăinat după deschiderea succesiunii. (Sever Herdan cu C. Vasilescu).

Trib. Ilfov, Secția I c. c. — Societate. — Directori și Administratori. — Mină de lignit. — Dacă administratorii pot conșimți la exploatare. (Aureliu Gheorghiu cu Banca Românească și alții).

DREPTUL CIVIL COMPARAT ¹⁾

Literatura noastră juridică a început decătva timp să ia un avânt dătător de frumoase promisiuni și speranțe. Distinsul nostru coleg dela Casație și membru al Academiei române, D-l Andrei Rădulescu, ne-a dat de curând o prețioasă contribuție la importanța materie de drept civil asupra «dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor» în dreptul comparat, care împreună cu cele două mari volume de studii asupra a diferite materii de drept civil și numeroase monografii și comunicări făcute la Academie asupra dreptului nostru vechiu și modern, alcătuiesc un voluminos și bogat material pentru viitorii legiuitori ai unificării și modernizării Codului nostru civil.

De asemenea a apărut acum de curând primul volum al admirabilului tratat de procedură civilă (apărut incomplect până azi în broșuri) al D-lui Eugen Herovanu profesor la Facultatea de drept din Iași, patru volume din cursul de drept civil al D-lui G. Plastara, profesor la Facultatea de drept din București, precum și diferite tratate de drept constituțional, administrativ, comentarii de drept penal și comercial, toate datorite în cea mai mare parte profesorilor universitari dela facultățile noastre de drept.

Dacă la aceste mai adăugăm diferitele Coduri adnotate în genul publicațiilor mari franceze, însoțite de un bogat și bine sistematizat material de doctrină și jurisprudență română și străină, cum sunt acele ale D-lor Corneliu Botez, Eftimie Antone-cu, M. A. Dumitrescu și alții, precum și câteva reviste de drept care rivalizează ca factură și conținut cu marile publicațiuni juridice din străinătate, atunci constatăm cu plăcere că ne aflăm în plină eflorescență juridică. Păcat că unele personalități cu înalte situațiuni în Stat: magistrați superiori, profesori universitari, mari avocați, nu contribuiesc cu nimic la acest mers ascendent al științei dreptului la noi, mulțumindu-se cu simpla exercitare, de altfel destul de competentă, a atribuțiunilor lor profesionale, obligatorii, echivalent al salariului sau onorariului ce primesc. Ori cât de onorabilă și plină de stimă ar fi această muncă ce ei depun în exercitarea profesiunii lor, ea nu este suficientă față cu situațiunea lor în stat și față cu datoriile, ce mai ales aceste personalități le au, de a contribui, în marginile posibilității, la progresul cultural juridic al țării. E o datorie față de patrie, față de înălțarea culturală a acestei țări. Se întâmplă uneori chiar lucru de necrezut, că aceste personalități iau atitudine în contra aceora care muncesc și lucrează, onorând cu munca și scrisul lor, literatura juridică românească. Dar, asupra unor asemenea gesturi și atitudini, vom reveni mai pe larg cu o altă ocaziune.

Vorbind de drept, ar fi de dorit că acest absenteism juridic al reprezentanților celor mai autorizați ai științei dreptului, să nu persevereze în această activitate neactivă sau mai bine zis, în această lipsă de activitate creatoare. Am relevat în acest fenomen, el fiind simptomatic și de aceea profund regretabil.

* * *

Asupra valoroaselor lucrări juridice ale D-lor Andrei Rădulescu, G. Plastara și Eugen Herovanu, ne rezervăm dreptul de a reveni cu recenzii mai dezvoltate,

¹⁾ Titlul complet al importantei lucrări ce recenzăm este: «Introducere la dreptul civil comparat. Studiul de tehnică juridică» de Constant. Ionescu doctor și laureat al Facultății de drept din Paris. Avocat al Statului.

analiza lor necesitând o aprofundare mai amănunțită.

Astăzi ne mulțumim a vorbi despre o importantă lucrare intitulată: «*Introducere la dreptul civil comparat*» studiu de tehnică juridică, datorită unui tânăr și distins doctor în drept și laureat al Universității din Paris, D-l Constant. Ionescu, studiu care alcătuiește un volum de aproape 200 pagini. Deși destul de tânăr, D-l Constant. Ionescu are la activul său o bogată și variată activitate juridică și chiar literară¹⁾. În anii din urmă D-sa s'a manifestat printr-o serie de frumoase conferințe ținute la Fundația Carol, la Ateneu și la Baroul avocaților, remarcându-se în mod deosebit prin întinsa sa cultură juridică, prin clara și elegantă sa expunere, prin argumentarea sa logică și convingătoare și prin darul său de a vorbi frumos. Căci am uitat a spune că D-l Constant. Ionescu este un jurist dublat de un orator. Conferința sa din urmă ținută la Baroul avocaților, despre marele avocat parizien Henry Robert, conferința la care, pelângă numeroși magistrați și avocați a asistat și întreaga Legațiune franceză în frunte cu Ministrul ei, a produs o impresie admirabilă și prin fondul ei cât și prin talentul cu care a fost pronunțată.

* * *

Dar, să intrăm în analiza importantei lucrări a D-lui Constant. Ionescu.

Reamintind adevărul că în nici o ramură a gândirii omenеști nu se poate constata o interpenetrație mai constantă și mai desăvârșită, o interdependență mai strânsă între deosebitele sisteme și rândueli, tradiționale sau scrise, decât în domeniul care are drept scop analiza regulilor sociale obligatorii, stabilite în permanență de autoritatea publică și sancționate, acolo unde este nevoie, de protecție, de forță de constrângere, — d-l Constant Ionescu stabilește trei procedee prin care alcătuirile de drept străin își pot exercita înrăuririle lor asupra dezvoltării și evoluției dreptului național: în primul rând, prin transplantări voluntare, chibzuite, ale textelor străine de lege scrisă, cari odată constatate și comparate, sunt în urmă adaptate.

1) În sfârșit de lucrarea ce analizăm: «*Introducere la dreptul civil comparat*» studiu de tehnică juridică, D-l Constant. Ionescu a mai publicat următoarele lucrări: «*L'oeuvre juridique de Raymond Saleilles*» (Paris 1919). «*Doctrina și practica bolșevismului*» (1922). «*Spre prăbușirea maximalismului*» (1923). «*Introducere la studiul conflictului între capital și muncă*» (1924). «*Introducere la cursul de Economie politică și socială*» (1925). De asemenea și broșurele cu caracter politic, economic și literar: «*Raymond Poincaré. Omul politic și opera lui*» (1923). «*Aspecte din America de după război*» (1921). «*Paris cetatea de lumină*» (1924). «*Mussolini, studiu juridic, politic și social asupra fascismului*» (1925). «*Jully Prudhomme și opera sa poetică*» (1926). «*Romantismul în epopeia wagneriană*» (1925). «*Colette, geniul și opera sa literară*» și în fine: «*Henry Robert*» (1926).

În al doilea rând găsim procedeul oferit de transplantările doctrinale, jurisprudențiale și tradiționale (*cou'umières*), impuse de uzurile cari mai întotdeauna merg înaintea regulilor scrise; înfine, al treilea procedeu ar fi înțelegerile internaționale, tacite sau exprese, cari puse în mișcare de unele probleme strâns legate, prin raporturi universale între popoare și în țivizi, ajung să înfăptuiască, în jurul acestor probleme, pedesupra nuanțelor naționale, un *drept comun*, parțial, într-o anumită ramură a vieții juridice.

Cercetătorii de până în zilele noastre au luat prea puțin în considerație aceste trei procedee în lucrările lor de drept civil comparat; știința aceasta, recentă ca închezare dar cardinală ca însemnătate, a avut multă vreme menirea unică de a apropia, de a justapune două texte sau instituțiuni juridice a două popoare deosebite, fără examen al legilor științifice cari urmează să îndrume, să privilegieze această comparație. Ei recurgeau la metoda comparativă aplicând-o pur și simplu trecutului, evoluției istorice, fără a degaja din reconstituirea a ceia ce a fost ieri, legile cari vor cărmui ceace va trebui să fie mâine.

Scopul lucrării d-lui Constant Ionescu a fost triplu: D-sa a întreprins într-o primă secțiune examenul analitic și critic al controverselor asupra obiectului și câmpului de activitate al științei dreptului civil comparat, considerând-o ca un domeniu independent de speculațiunile juridice, ca o disciplină de drept de sine stătătoare. O a doua secțiune analizează concepțiile care au fost emise asupra funcțiunilor juridice ale științei amintite: constatarea, comparația și adaptarea textelor și rânduelilor legale multiple, cari stau față în față în viața popoarelor. Secțiunea următoare examinează în mod analitic și critic cari pot fi metodele *salu'are de interpretare* ale disciplinei juridice care ne preocupă.

La începutul volumului, un capitol preliminar expune în mod amănunțit istoricul științei dreptului civil comparat până în preajma războiului popoarelor din 1914 și a consecințelor lui perturbatoare ale vieții juridice de până atunci. Iar la sfârșitul lui, întâlnim o secțiune separată cuprinzând examenul teoretic și critic al metodelor de predare în învățământul general al dreptului, a acestei noi științe, al cărui rol este de pe acuma covârșitor pentru îmbunătățirea și apropierea dispozițiilor legislative și a instituțiilor juridice menite să dea puțința constituirii, într'un viitor poate nu atât de îndepărtat, a unui *drept comun al omenirii civilizate*, formulă creiată de ilustrul jurisconsult francez Raymond Saleilles și care revenea la fiecare pas sub pana lui în numeroasele lucrări ce ne-a lăsat până la o moarte prematură.

Reluând pe fiecare din aceste secțiuni ale studiului d-lui Ionescu spre a le da unele dezvoltări mai

amănunțite, constatăm în ce privește istoricul acestei științe recenta ei apariție. „Oamenii care trăesc încă au văzut-o născându-se“, s'a putut spune în 1900, cu prilejul primului Congres Internațional de drept Civil comparat. În orice caz, lăsând deoparte încercările din evul mediu, cum și lucrările rare ale lui *Wiliam Fulbeke* și *Leibnitz*, trebuie să ajungem la *Montésquieu*, gânditorul francez, însuflătorul mișcării active al preocupărilor metodice asupra dreptului civil comparat. Această mișcare viguroasă de gândire pornită pela 1750 din Franța, este astăzi recunoscută ca fiind creată și susținută de doctrinarul jurist și sociolog, care ne-a lăsat cele două monumente fundamentale: «*L'Esprit des Lois*» și «*Le Contrat Social*». O serie de împrejurări sociale au stăvilit câțeva vreme avântul noului curent de idei: revoluția din 1792, frământările Europei în perioada napoleoniană, și concepția greșită a școlii dreptului natural. Însă pe la începutul veacului XIX, școala istorică germană, prin fondatorii ei inițiali (L. v. Savigny, Puchta, Hegel) pornește un atac viguros contra acestei false concepții, dovedind tocmai contrariul celor ce se proclamau înainte, și anume: stabilind adevărul, care de atunci a rămas câștigat fără putință de contestare, că *dreptul* se transformă sub presiunea realităților sociale în veșnică primenire, constituind un organism viu, simplu, evolutiv; deci rațiunea urmează a se adapta faptelor, iar nu acestea au a fi deduse din ideea de rațiune deductivă, călăuzită și sprijinită de abstracțiuni. Totuși lipsa unei metode, fie de interpretare doctrinală, fie de creațiuni legislative cari să influențeze fenomenele juridice în evoluția lor, a redus școala istorică, în formația ei inițială, la un rol pasiv: să aștepte, să constate, să înregistreze aceste fenomene. Prin 1850, 1860, asistăm la o recrudescență a acestui curent original de gândire; se urmărea, grație metodei comparative, să se degajeze un drept comun, prin procedee de raționalism, prin inspirații împrumutate unui drept natural întinerit, schimbat și în concepția și în conținutul lui, un drept natural cu conținut variabil, a spus *R. Stammler*, constituind o realitate juridică cu caracter relativ, care nu mai năzuia ca prin 1900, să rămână *ne varietur*, imobilă, absolută, ci ale cărei formule, din contra, corespundeau ambianței istorice a unei epoci determinate. Precizările definitive au fost date asupra acestor concepții reîntinerite de genialul savant german *Rudolf v. Ihering* îndată după 1850. O expunere foarte limpede și bogat documentată la fiecare pagină face D-l Constant Ionescu asupra sistemului de gândire a lui *Ihering* (pg. 21–30) care a fost reluat, câțiva zeci de ani mai târziu de discipolul său deja citat, savantul jurist francez *Saieilles*; acesta a pus la punct concep-

țiile noiei școale istorice germane cu o măiestrie care i-a asigurat un loc de frunte, locul de creator de rasă latină al noilor așezări temeinice ale științei dreptului civil. D-l Constant Ionescu vorbește cu înțelegere și pietate recunoscătoare de fostul său profesor dela Facultatea de drept din Paris; regretăm însă că spațiul nu ne îngăduie o dezvoltare mai amplă a acestei secțiuni preliminare.

Trecând la prima secțiune a lucrării: examenul analitic și critic al controverselor asupra obiectului și câmpului de activitate al științei *independente* a dreptului civil comparat, D-l Ionescu, după discuțiunile și eliminările indispensabile netezirii drumului: drept civil *străin* și drept civil *comparat*, școala istorică și metoda istorică, crede că această știință urmează să fie studiată din două puncte de privire: *juridic* și *istoric*, fără ca rolul istoriografului să încalce asupra rolului juristului. Ca știință independentă, dreptul civil comparat, are a nu fi confundat cu alte domenii științifice cari prezintă la prima vedere analogii, asemănări amăgitoare cu dânsa, întrucât întrebuintează aceleași metode de investigații: cea istorică și cea comparativă. Așa bunăoară *sociologia*—apoi *istoria comparativă a instituțiilor juridice* ale popoarelor cu situații sociale asemănătoare și ajunse în același stadiu de cultură; apoi în fine așa numita *politică legislativă sau juridică*.

Cu mici variante, uneori chiar cu vădite divergențe de formă și chiar de fond, *H. Capitant*, *Ed. Lambert*, *Saieilles*, printre cei mai de frunte doctrinari francezi, *I. Kohler* și *E. Zitelmann* din partea jurisconsultilor germani, sunt partizanii acestei concepții astfel înfățișată. Teoria fiecăruia dintre ei este reluată în parte de autor, care procedează la analiza comparativă și critică a diverselor sisteme cari s'au propus asupra acestei funcțiuni juridice specifice a dreptului civil comparat. În câteva formule bine prinse ni se enumără mecanismele acestei adaptări, funcțiune esențială a științei noastre, care din acest punct capital de privire trebuie să-și păstreze caracterul de știință *auxiliară* a dreptului național, a științei *naționale* a dreptului civil comparat.

Mai departe D-l Constant Ionescu trece în revistă una câte una, teoriile tuturor doctrinarilor, dela cele mai apropiate de concepția expusă mai sus, până la cele mai contradictorii: *Ed. Lambert*, *E. Zitelmann*, *André Weis*, *A. Esmein*, *J. Kohler*, *Sir Frédéric Pollok*, *Raoul de la Grasserie*, și alții cari s'au ocupat în domeniul științei noastre. Din examinarea succintă dar substanțială a fiecăruia din aceste sisteme, D-l Constant Ionescu reușește să înființeze un tablou sintetic al chestiunii, oprindu-se la concluzia următoare: dat fiind că rămâne câștigat definitiv că această „etichetă“ de „*drept civil comparat*“ s'a aplicat

greșit până în zilele noastre, unei singure științe-câtă vreme ea privea două discipline științifice, distincte una de alta și ca *domeniu* și ca *funcție specifică*. urmează în mod firesc ca și metodele de *interpretare* și de *predare*, de învățământ al lor, să fie deosebite unele de altele, neputând suferi să fie turnate în aceeași formă, indiferent pentru *știința socială* sau pentru cea *juridică*, pentru știința de pură *observație* teoretică și pentru cea de *realizări* juridice practice. Lambert a numit această din urmă știință, adică cea propriu zisă a dreptului civil comparat (considerată ca auxiliară a dreptului național): *arta juridică*, spre a o deosebi și mai vădit de cealaltă disciplină, de știința socială a fenomenelor de drept. Neputând evolua în mod rodnic în același cadru și una și alta, urmează a se face delimitarea precisă: dreptul civil comparat considerat (din primul punct de privire) ca știință de relevație a fenomenelor juridico-sociale, al legilor de evoluție juridică, va studia fiecare instituție sub aspectele diferite pe cari le-a prezentat în fiecare din sistemele originale de drept pe cari le-a produs omenirea: astfel în câmpul de observație al civilizației europene, comparatistul va putea distinge cinci mari grupuri de sisteme juridice: cel latin, cel anglo-saxon, cel german, cel slav, cel musulman. Va conveni acest cadru și concepției *artei juridice*, element al dreptului pozitiv? Nu, desigur; prima datorie a juristului este să-și selecționeze cu grijă sistemele juridice la a căror comparație va proceda în vederea *adaptării*, a *ameliorării* a *absorbițiunii*. Trei par a fi, după autor, procedeele, inegale dealfel ca posibilități de aporturi folositoare, grație cărora se realizează această penetrație salutară și eficace: calea reformelor *legislative*: adopțiunea directă, conștientă, liber consimțită; interpretarea și orientarea *doctrinală*; înfine, interpretarea *jurisprudențială* a instanțelor judecătorești. Evoluția rolului doctrinei, trecând dela pasivitatea inerentă, la afirmarea menirii sale de o covârșitoare importanță: (avant-gardă luminătoare a instanțelor judecătorești) și aceasta vreme de un secol, este redată de autor cu destulă vigoare, cu amănuntele și reliefurile necesare unei sinteze reale a problemei.

Înfine, într-o a cincea acțiune D-l Constant Ionescu analizează în mod critic metodele de predare, de învățământ al științei dreptului civil comparat, preconizând un studiu al ei în fiecare din cei trei ani de licență, pentru familiarizarea deplină cu multiplele instituții juridice din sistemele omenirii civilizate; iar apoi, în anii cursurilor aprofundate dela doctoratul juridic, să se procedeze, în ce privește câte un organism juridic luat anume, în mod special, — la examenul amănunțit al condițiilor în cari s'ar putea ajunge la o reglementare quasi-uniformă a acestui

organism, în cele trei grupuri mari de drepturi degajate anterior: cel francez, cel german și cel anglo-saxon (în măsură mai restrânsă).

O concluzie plină de avânt și de încredere în menirea științei dreptului civil comparat încheie acest studiu.

* * *

Ne oprim aci cu analiza admirabilei lucrări a D-lui Constant Ionescu. E un rezumat succint ce am făcut importantului ei cuprins, care tratează una din materiile cele mai viu discutate în lumea oamenilor noștri de drept. Pe lângă importanța subiectului care e de plină actualitate în discuțiile doctrinarilor științei juridice moderne, lucrarea D-lui Constant Ionescu se distinge în mod particular printr'un clar și colorat stil juridic, de o formă literară impecabilă, care face ca citirea cărței să fie așa de plăcută și plină de atragere, calități de fond și de formă pentru care felicităm călduros pe tânărul și talentatul laureat al Facultății de drept din Paris.

C. Hamangiu

Consilier la Înalta Curte de Casație
și Justiție

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 16 Noembrie 1925

Președenția D-lui D. G. Tăzlăuanu Președinte

Cleopatra General Cocea cu Banca Românească a Orientului

GAJ. — ORDONANȚĂ PREZIDENȚIALĂ. — COMUNICAREA EI MOSTENITORILOR ÎN CAZ DE DECES AL DEBITORULUI. — ART. 321 ȘI 398 PR. CIV. — ART. 482 ȘI URM. COD. COM.
GAJ. — ORDONANȚĂ DE VÂNZARE. — EXECUTARE PRIN SINDICUL BURSEI. — ART. 482 ȘI URM. C. COM. — ART. 178 DIN REGULAMENTUL LEGI BURSILOR.

1. Ordonanțele prezidențiale date în materie de gaj fiind susceptibile de atac pe calea opoziției și a apelului, urmează că, în caz de deces al debitorului, comunicarea lor poate fi făcută în mod colectiv conform art. 321 pr. civilă, iar nu conform dispozițiilor art. 398 din același cod. cari se aplică numai în ceea ce privește comunicarea hotărârilor definitive pentru a putea fi executate.

2. Dispozițiunile art. 178 din regulamentul legii Burselor referitoare la vânzarea efectelor în caz de lichidare forțată, se explică și în materie de vânzare de gaj prin ordinul justiției, în ambele cazuri fiind vorba de două execuțiuni silite de natură absolut indentică.

No. 1535. — Respins recursul făcut de Cleopatra General Cocea în contra deciziei No. 88/925 a Curtei de Apel din București S. III-2 în proces cu Banca Românească a Orientului, S'au ascultat d-nii avocații Postelnicu pentru recurentă și Gh. Marinescu pentru intimată.

Curtea deliberând,

Având în vedere că din sentința No. 417/922 a Tribunalului Ilfov, secția I comercială, se constată că recurenta de azi a obiectat în fața tribunalului că rău s'a făcut comunicarea titlului pe numele moștenirii, adică colectiv, când trebuia făcută fiecărui moștenitor, și că din această cauză neputând uza de calea opoziției, are dreptul de a face contestație; că, însă, Tribunalul respinge această obiecțiune, argumetând că dispozițiile art. 398 proc. civilă se referă numai la comunicarea hotărârilor definitive pentru a putea fi executate, iar în speță ordonanța prezidențială în momentul comunicării fiind susceptibilă de apel, nu era definitivă, și deci nu este aplicabil acest text de lege, ci art. 321 proc. civ. relativ la comunicarea hotărârilor pentru a curge termenul de apel, și conchide tribunalul, că întrucât de nicăeri nu se poate deduce că legea cere o comunicare fiecărui moștenitor, comunicarea colectivă în speță este bine făcută; că, mai mult, Tribunalul constată în fapt că încunoștiințarea a fost primită de însăși contestatoarea, care deci putea uza de calea opoziției, iar dacă n'a făcut acest lucru, este numai din neglijența sa și nu poate invoca propria-i culpă ca bază de valorificare a drepturilor sale;

Considerând că prin această argumentare Tribunalul — și cu el Curtea de Apel — a făcut o justă aplicațiune și întreprindere a art. 321 proc. civ. când a hotărât că bine s'a făcut comunicarea ordonanței pe numele moștenirii în mod colectiv;

Având în vedere că pentru a hotărâ că vânzarea făcută prin sindicul Bursei este valabilă, Tribunalul, ca și Curtea care-i adoptă motivele, — argumentează că în speță fiind vorba de o vânzare silită ordonată de justiție pentru indentitatea de rațiune, sunt aplicabile dispozițiunile art. 178 din regulamentul legii Burselor referitoare la vânzarea efectelor în caz de lichidare forțată;

Considerând că atât în caz de lichidare forțată, cât și în cel de vânzare din ordinul justiției în materie de gaj, nu poate fi vorba de cât de două execuțiuni silită de natură absolut identice;

Că, întru cât la lichidările forțate se aplică procedura din art. 178 din regulamentul burselor, implicit se aplică aceiași procedură și când e vorba de lichidările ordonate de justiție, cum este în speță, așa că instanțele de fond când au procedat în felul arătat mai sus, au făcut o justă aplicațiune a art. 178;

Considerând că din moment ce, în speță, s'a hotărât

de instanțele de fond în mod legal ca vânzarea făcută prin bursă și cu regulile prevăzute de art. 178 din regulamentul legii burselor este valabilă, nu mai era nevoie ca ordonanța prezidențială să cuprindă anul, ziua și ora vânzării, de oarece era suficientă îndeplinirea formalităților cuprinse în art. 178.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III.

Audiență dela 23 Noembrie 1925

Președinția D-lui Dem. I. Bagdad, Consilier

Sever Herdan cu Constandin Vasilescu

SUCCESIUNE. — RAPORTURI. — IMOBIL DOBÂNDIT DUPĂ DESCHIDERE SUCCESIUNEI. — DACĂ CUMPĂRĂTORUL POATE FI ÎNDA-
TORAT A-L RAPORTA. — ART. 751 ȘI 765 C. CIVIL.

Din moment ce art. 751 cod. civil prin dispozițiile ce cuprinde, impune obligațiunea de a raporta la masa succesorală tot ceace s'a primit dela defunct, numai meștenitorilor descendenți, urmează că această obligațiune nu poate fi impusă și cumpărătorului unui bun determinat; iar dacă art. 765 c. civil stabilește că atunci când imobilul supus raportului a fost înstrăinat după deschiderea succesiunii, raportul se poate cere în natură, de aci însă nu rezultă că s'ar crea vre-o obligațiune în sarcina dobânditorului față de moștenitori, ci numai că înstrăinările făcute după deschiderea succesiunii nu sunt opozabile celorlalți moștenitori.

No. 353. — Admis apelul făcut de către Sever Herdan în contra sentinței civile cu No. 504/925 a Trib. Ilfov S. II civ. în proces cu Constandin Vasilescu

S'au ascultat D-nii avocați N. Vasilescu pentru apelant și Zamfirescu și Voinescu pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului făcut în termen de Sever Herdan în contra sentinței civile cu No. 504/925 a Trib. Ilfov S. II civ. cor.

Având în vedere actele aflate la dosar cum și susținerile părților.

Având în vedere că prin acțiunea dedusă judecăței, reclamantul Constantin Vasilescu, în calitate de cumpărător al drepturilor avute de Elena Gheorghiu în succesiunea defunctului său tată Lambru S. Niculescu, a chemat în judecată pe Fănică Lambru S. Niculescu și pe Maria V. Ionescu pentru a se ordona judecătorește esirea din indiviziune cu privire la imobilul situat în București, Str. Aurel No. 9, rămas pe urma numitului defunct Lambru Niculescu.

Că, ulterior, în cursul procesului, pe de o parte Maria Lambru Niculescu, văduva defunctului Lambru

Niculescu, a făcut prin petiția înreg, la No. 5889 din 28 Martie 1924, cerere de intervenție spre a i se recunoaște calitatea de văduvă săracă și prin consecință dreptul la o porțiune virilă în uzufruct, iar pe de altă parte, reclamantul C. Vasilescu prin petiția înreg, la No. 17319 din 27 Octombrie 1924, a introdus în cauză ca părâți pe Alexandrina Vasile Florescu St. Florescu, în calitate de fiică legitimă a defunctului Lambru Niculescu, cum și pe apelantul Sever Herdan ca cumpărător și deținător de fapt al drepturilor Alexandrinei Florescu, cerând ca aceasta din urmă, respectiv cumpărătorul Sever Herdan — să fie obligat să raporteze la masa succesorală dota constituită Alexandrinei Florescu.

Că, prima instanță admitând în principiu esirea din indiviziune, a dispus prin sentința No. 504/925 ca părâtul Sever Herdan să raporteze la masa succesorală, în valoare și cu diferența de preț, porțiunea de teren prevăzută în actul de vânzare autenticat de Trib. Ilfov s. Notariat la No. 3202/920.

Că, în contra menționatei sentințe s'a făcut apel de părâtul Sever Herdan, pe motiv că nefiind moștenitor și nici cumpărător de drepturi succesoriale, ci numai un achizitor de bună credință al unui bun determinat, nu poate fi obligat la raport.

Că, dar singura chestiune dedusă judecâți în apel este a se ști dacă părâtul Sever Herdan în calitatea cu care a fost investit prin actul de vânzare autenticat de Trib. Ilfov S. Notariat la No. 3202/920 și în care calitate a fost introdus în proces, putea fi obligat la raport față de succesiunea defunctului Lambru Niculescu, așa cum s'a dispus prin sentința apelată.

Considerând că în sistemul legiurii noastre, obligațiunea de raport este impusă prin art. 751 cod. civ. numai moștenitorilor descendenți.

Că, următor acestei regule de drept, se înlătură pentru părâtul Sever Herdan orice noțiune de raport cu privire la succesiunea defunctului Lambru Niculescu, nesustînând-se de nici una din părți că numitul ar avea calitatea de succesor al defunctului în sensul cerut de art. 751 c. civ.

Că, supunerea părâtului la o atare obligațiune nu și-ar găsi în speță justificarea nici pe temeiul dreptului dobândit de acesta în baza actului de vindere-cumpărare, aut. sub No. 3202/920, întrucât prin menționatul act moștenitoarea Alexandrina Florescu a vândut părâtului numai un teren anume determinat cu specificare că imobilul vândut a fost constituit dotă vânzătoarei prin actul dotal aut. de trib. Ilfov S. Not. sub No. 13962/99, ori nici un text de lege nu supune pe un atare dobânditor la obligațiunea de a raporta, obligațiune impusă, după cum s'a arătat, numai unei anumite categorii de moștenitori.

Este adevărat că prin art. 764 cod. civil se stabilește că atunci când imobilul supus raportului a fost înstrăinat după deschiderea succesiunii, ceea ce ar fi cazul în speță, raportul se poate cere în natură, această dispoziție însă nu poate fi înțeleasă decât în sensul că înstrăinările făcute după deschiderea succesiunii nu sunt opozabile celorlalți moștenitori, iar nici decum că citatul articol ar crea, în această situațiune, vre'o obligație dobânditorului față de moștenitori, ca aceea recunoscută în speță de prima instanță care obligă pe cumpărătorul Sever Herdan să raporteze la masa succesorală valoarea și diferența de preț a imobilului ce acesta a cumpărat ulterior deschiderii succesiunii, dela moștenitoarea Alexandrina Florescu.

Din cele expuse rezultând dar că apelul făcut de Sever Herdan este întemeiat, Curtea urmează a reforma sentința primei instanțe referitor la obligațiunea de raport impusă numitului părât — singura chestiune dedusă judecâței în apel.

Pentru aceste motive, admite apelul.

Semnăți: Dem. I. Bagdad, L. Ștefănescu, N. N. Ioanid.

TRIBUNALUL ILFOV S. I. civ. corec.

Audiența dela 24 Februarie 1926

Președenția D-lui S. Rădulescu, președinte

Aureliu Georgescu cu Banca Românească și alții

SOCIETATE. — DIRECTORI ȘI ADMINISTRATORI — DREPTURILE LOR. — CRITERIUL DUPĂ CARE SE POATE APROBĂ ÎNTINDEREA ACESTOR DREPTURI. — ART. 1514 ȘI URM. C. CIVIL. — ART. 122 ȘI URM. C. COM.

SOCIETATE. — EXPLOATAREA UNEI MINE DE LIGNIT. — DACĂ ADMINISTRATORII ȘI DIRECTORII SOCIETĂȚII POT CONȘIMI ȘI ÎNSTRĂINAREA SAU EXPLOATAREA EI. — CUMPĂRARE DE IMOBIL CU SCOP DE REVINDERE. — DREPTUL DE ÎNSTRĂINARE AL ADMINISTRATORILOR. — ART. 1514 ȘI URM. COD. CIVIL. — ART. 122 ȘI URM. COD. COM.

1. Administratorii unei societăți având cel mai larg mandat pentru administrarea societății în tot ceea ce privește ajungerea scopului social, urmează că atunci când contractul de societate nu conține o enumerare limitativă, pentru a se putea ști dacă într'un anumit act, administratorii au lucrat în limitele puterilor ce le sunt conferite, sau au depășit acele limite, trebuie examinat dacă în fapt acel act intră în natura operațiunilor ce societatea și-a propus să realizeze.

2. Dacă într'o societate al cărei obiect este cumpărarea de imobile cu scop de revindere, înstrăinarea lor făcând parte din însăși natura operațiunilor ce și-a propus societatea, poate fi consimțită de administratorii ei, acest drept însă nu poate fi recunoscut și administratorilor

unei societăți al cărei scop ar fi numai exploatarea și vinderea produselor imobilelor care constituie patrimoniul societății.

Astfel într-o societate al cărei obiect este exploatarea unei mine de lignit, directorii și administratorii ei nu-și pot exercita puterile lor decât cu privire la direcția și administrația tehnică și comercială a exploatarei lignitului, deci numai la vânzarea lignitului extras, și nu se pot întinde și asupra dreptului de a înstrăina și implicit nici de a ipoteca mina de lignit, care formează însuși patrimoniul societății.

No. 248. — Admisă acțiunea intentată de către Aureliu I. Georgescu cu petițiunea înregistrată la No. 2124/923 în proces cu Banca Românească și inginerii E. I. Shilton și Aurel Alimănescu.

S'au ascultat D-nii avocați Aurel Mateescu pentru reclamant și I. Minei pentru pârâta Banca Românească.

Tribunalul,

Asupra acțiunii de față intentată prin petițiunea înreg. la No. 2124/923 de către Aureliu I. Georgescu, împotriva Societății anonime „Banca Românească” prin care cere ca Tribunalul prin sentința ce s'ar pronunța să declare nul actul de ipotecă autentificat de Tribunalul Notariat Ilfov sub No. 2802 din 13 Februarie 1920, înscris la Tribunalul Muscel sub No. 46 din 29 Aprilie 1920 și transcris în registrul de gajuri al aceluiași Tribunal sub No. 2 din 29 Aprilie 1920, obligând Banca Românească să ceară ștergerea din registre a acestei ipoteci, iar în caz de refuz să fie autorizat însuși reclamantul a cere Tribunalului Muscel această radieră.

Având în vedere că prin aceeași acțiune s'a cerut citarea în cauză și a d-lui Inginer I. E. Shilton și Aurel M. Alimănescu, inginer, pentru ca sentința ce se va pronunța să le fie opozabilă.

Având în vedere actele dela dosar, susținerile orale și concluziunile scrise depuse de părți.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele:

Intre reclamantul Aureliu I. Georgescu și inginerii E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu, a intervenit la 13 Februarie 1920 un contract de societate pentru exploatarea minei „Valea Schitului-Malul” sub denumirea de Shilton & Alimănescu.

În această Societate reclamantul Aurel I. Georgescu aduce ca aport social, mina de cărbuni-lignit „Valea Schitului-Malul” din jud. Mușcel, liberă de orice sarcini, obligațiuni sau servituți, iar inginerii E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu, munca și speșele lor proprii pentru exploatarea acestei mine.

Cum însă Shilton și Alimănescu nu s'au conformat obligațiunilor luate prin contractul de societate cu privire la exploatarea minei, Aureliu I. Georgescu intentă la 23 Martie 1921 o acțiune în justiție în contra numiților pentru rezilierea acestui contract și Tribunalul Ilfov, secția III-a prin sentința ce a pronunțat, acordă pârâților un termen de grație de șase luni dela pronunțare pentru executarea obligațiunilor luate de pârâți, iar în caz contrariu consideră reziliat contractul de asociație și-i obligă să restituie reclamantului mina cu întreg in-

ventarul ei. Curtea de Apel din București, secția II-a, prin decizia cu No. 6/922, confirmă în totul sentința de mai sus a Tribunalului și la 10 Martie 1922, prin corpul de Portărei al Tribunalului Muscel, Aureliu I. Georgescu este repus în posesia minei sale.

În urma reintrării sale în posesia minei, reclamanțul Aureliu I. Georgescu constată din registrele Tribunalului Muscel, că această mină este scoasă în vânzare de Banca Românească pentru despăgubirea sa de suma de 248.970 lei capital și procente pe baza unui contract de deschidere de cont-curent cu garanție ipotecară, autentificat de Tribunalul Ilfov Secția de Notariat la No. 2802/920 și înscris la Tribunalul Muscel la No. 46/920, intervenit între această Bancă și fosta societate Shilton & Alimănescu, reprezentată prin E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu.

Față de această situație, reclamantul face pe de o parte contestație la executare pentru suspendarea ei, ceea ce s'a și admis de Tribunalul Ilfov secția de Notariat, iar pe de altă parte intentă acțiunea de față prin care cere anularea inscripțiunei ipotecare ordonată de Tribunalul Muscel pe baza convenției arătate mai sus.

Având în vedere că reclamantul invoacă în prim rând nulitatea ipoteci întemeindu-se pe faptul că garanții societății Shilton și Alimănescu au depășit puterile lor, conferite prin actul de societate, atunci când au ipotecat mina de lignit „Valea Schitului-Malul” Băcei Românești.

Având în vedere că pârâta Banca Românească susține că din moment ce, conform contractului de societate, semnătura socială aparținea D-lor E. I. Shilton și A. Alimănescu aceștia erau perfect în drept să ipoteceze mina de cărbuni care nu mai era în proprietatea lui Aureliu I. Georgescu ci constituia patrimoniul societății.

Având în vedere că într'adevăr se constată în fapt că la art. 4 contractul de societate pentru exploatarea minei, prevede că semnătura socială precum și direcțiunea și administrațiunea tehnică și comercială o vor avea exclusiv d-nii E. I. Shilton și A. M. Alimănescu, personal sau prin procuratorul lor cu două semnături, cari vor reprezenta societatea în justiție, însă de aci nu se poate deduce și dreptul pentru aceștia, — după cum susține Banca, — de-a ipoteca sau înstreina și activul societății.

Considerând că, în drept, într'adevăr administratorii unei societăți având cel mai larg mandat pentru administrarea societății într-un tot ceea ce privește ajungerea scopului social, urmează că atunci când contractul de societate nu conține o enumerare limitativă, pentru a se putea ști dacă într'un anumit act, administratorii societății au lucrat în limitele puterilor ce le sunt conferite, sau au depășit acele limite, trebuie examinat în fapt dacă acel act intră în natura operațiunilor pe care societatea și-a propus să le realizeze.

Că deci dacă într-o societate, al cărei obiect ar fi cumpărarea de imobile cu scop de revindere, înstreinarea lor făcând parte din însăși natura operațiunilor ce și-a propus societatea, poate fi consimțită de administratorii ei, acest drept însă nu poate

fi recunoscut și administratorilor unei societăți al cărei scop ar fi numai exploatarea și vinderea produselor imobilelor care constituie patrimoniul societății.

Considerând că din moment ce din însăși natura unei societăți rezultă că administratorilor nu le este conferit și dreptul de alienare a imobilelor ei, implicit rezultă că nu le poate aparține nici dreptul de a ipoteca acele imobile.

Având în vedere că în speță fiind vorba de exploatarea unei mine de lignit, este evident că puterile administratorilor conferite prin art. 4 din contract, se limitează numai la direcția și administrația tehnică și comercială a exploatarei lignitului, deci numai la vânzarea lignitului extras, și nu pot fi întinse și asupra dreptului de înstreinare a minei de lignit care formează însuși patrimoniul societății.

Că într-o dată Shilton și Alimănescu, ca directori și administratori ai societății nu puteau înstreina mina de lignit adusă de reclamant ca aport social, implicit nu au avut nici dreptul de a ipoteca fără consimțământul și al celui de al treilea asociat Aureliu I. Georgescu, și acesta cu atât mai mult cu cât nu se poate nici măcar motiva împrumutul pe necesitatea de a se exploata mina, de oarece conform art. 6 și 11 din contract toate cheltuielile necesare pentru exploatarea și comercializarea minei priveau exclusiv pe Shilton și Alimănescu, — iar Banca Românească nu putea să ignoreze aceasta, într-o dată rezultă lămurit din contractul de societate, pe care avea datoria să-l examineze înainte de acordarea împrumutului ipotecar.

Că deci într-o dată contractul de deschidere de cont-curent garantat cu ipotecă a fost consimțit numai de Shilton și Alimănescu, fără concursul lui Aureliu I. Georgescu, acțiunea acestuia tinzând la anularea contractului de ipotecă făcut asupra minei, — azi proprietatea sa, — de niște persoane cari nu erau îndrituite la aceasta, devine fundată.

Având în vedere că nu i se poate opune reclamantului nici faptul că acest împrumut i-ar fi profitat, de oarece, după cum rezultă din însuși contractul de împrumut, Banca Românească a deschis creditul de cont-curent societății Shilton & Alimănescu pentru exploatarea minei de lignit, ori după cum s'a arătat mai sus, cheltuielile de exploatarea minei formau însuși aportul social al inginerilor Shilton și Alimănescu și aceste cheltuieli îi priveau exclusiv pe aceștia (a se vedea art. 6 și 11 din contractul de societate).

Având în vedere că Banca Românească mai o pune reclamantului faptul că acesta ar fi avut cunoștință de ipoteca contractată de către Shilton și Alimănescu și ar fi dat în mod tacit consimțământul său pentru acest act, fapt care pretinde că rezultă din împrejurarea că contractul de societate intervenit între reclamant, Shilton și Alimănescu, — contractul de împrumut cu ipotecă intervenit între Banca Românească și Shilton și Alimănescu, — precum și chitanța prin care reclamantul Aureliu I. Georgescu, declară că a primit dela Banca Românească suma de 100.000 lei pentru comptul societății E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu sunt prezentate la autentificare în aceeași zi.

Având în vedere că nu numai că aceste fapte nu

fac să se nască prezumția pe care o vede Banca Românească, de oarece conform contractului de societate (art. 10) Shilton și Alimănescu, erau obligați osebit de redevență, a plăti lui Aurel I. Georgescu în numerar suma de 700.000 lei, iar cei 100.000 lei primiți de acesta dela Banca Românească, sunt după cum însuși chitanța o spune, primiți în comptul acestei sume, iar nici de cum în comptul împrumutului pe care aceștia l-au obținut dela Bancă și care după cum s'a arătat mai sus le-a fost acordat pentru exploatarea minei; dar chiar dacă s'ar putea admite prezumția trasă de Banca Românească, încă această prezumție nu poate avea nici o forță probantă în cauză, de oarece fiind vorba de un contract de ipotecă pentru perfectarea căruia legea cere forma solemnă, prezumția ca și proba testimonială nu pot fi admise ca dovadă.

Că deci, din cele mai sus arătate, acțiunea reclamantului fiind dovedită în fapt și întemeiată în drept, iar obiecțiunile părții nefiind de natură de a putea sfârâmi temeinicia acestei acțiuni, urmează ca Tribunalul admitând-o să anuleze actul de ipotecă autentificat de Tribunalul Notariat Ilfov la No. 2802/920 și să oblige pe Banca Românească să ceară ștergerea din registrele Tribunalului Muscel a acestei ipotecă, iar în caz de refuz să autorize pe reclamant a cere Tribunalului Muscel această radieră.

Având în vedere că reclamantul Aureliu I. Georgescu a cerut prin acțiunea sa să fie citați în cauză și inginerii E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu, pentru ca sentința ce va pronunța să le fie opozabilă.

Având în vedere că numiții deși legal citați nu s'au prezentat în instanță pentru a face vre-o opunere, astfel că acțiunea reclamantului urmează a fi admisă și față de E. I. Shilton și Aurel M. Alimănescu.

Apreciind asupra cheltuielilor de judecată, le fixează la suma de 5000 lei pe care Banca Românească urmează a fi obligată să o plătească reclamantului.

Pentru aceste motive, admite acțiunea.

Semnat: S. Rădulescu.

A apărut:

Vol. IV (Art. 1532—1914) Codul Civil

Annotat cu trimiteri la textul art. corespunzător fancez, italian și belgian, cu doctrina franceză și română și cu toată jurisprudența română dela 1868—1926

de

C. Hamangiu

Consilier la Înalta Curte de Casație

Cu colaborarea, în ceia ce privește doctrina și jurisprudența mai recentă, a d-lui N. Georgeanu, judecător de ședință la Trib. Ilfov.

Cu acest volum se completează întreaga serie de 4 volume.

Fiecare volum, cuprinzând aproape 800 pagini, costă 400 lei.

Librăria «Universala» Alcalay & Co., Calea Victoriei, 37 București.